

The ART'ICLE

Nr. 14 – Viermaandelijks magazine voor de leden van The Art Society

- > Conferentie met Jan Hoet
- > Eten: meer dan een primaire behoefte?
- > Daguitstap in Luxemburg
- > Zeg mij waar je vandaan komt en ik zal je zeggen wat je waard bent ...

februari 2007

THE ART SOCIETY

Jan Hoet, © Dirk Pauwels

Conferentie met Jan Hoet

Op dinsdag 16 januari 2007 had The Art Society het genoegen om Jan Hoet te mogen ontvangen voor een conferentie in de hoofdzetel van ING België. Hij heeft er ons met veel animo gesproken over MARTA Herford, met als thema **The challenge of creating a new museum and building up its collection**. Het museum Marta is gelegen in het Duitse Herford en is het laatste nieuwe project van Jan Hoet. Deze welvermaarde Belgische curator is niet aan zijn proefstuk toe: in het verleden heeft hij al het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (S.M.A.K.) in Gent opgericht. Hij werd in 1986 internationaal bekend met zijn tentoonstelling "Chambre d'Amis". In 1992 stond hij aan het hoofd van "Documenta 9" in Kassel. Dankzij Hoets energie en inzet won Documenta enorm aan bekendheid en werd het een fenomenaal succes. Sindsdien was Jan Hoet wereldwijd verantwoordelijk voor menig belangrijke tentoonstelling.

MARTA Herford, een introductie

Herford is een klein stadje van niet meer dan 65.000 inwoners, gesitueerd in de regio Noordrijn-Westfalen. Die regio is een ongewone keuze voor de oprichting van een nieuw museum. Maar volgens Jan Hoet moeten niet enkel de grote metropolen participeren in de processen waarin de wereld zich uitdrukt, ook kleine steden moeten zich daarin kunnen manifesteren. Op die manier bepaalt men namelijk zijn plaats in de geschiedenis, zijn identiteit en die is aan het verloren gaan onder de altijd groeiende druk van de economie.

Het museum MARTA opende zijn deuren in mei 2005. Het is een gloednieuw museum dat onderdak kreeg in een gloednieuw gebouw, ontworpen door de welbekende Amerikaanse architect Frank Gehry. Dit museum voor design en hedendaagse kunst werd gebouwd volgens de deconstructivistische stijl typisch aan Gehry. Voor de golvende structuur van het

We hebben
ze in een pantagru-
eleske stoet voorbij zien
trekken: de kapoenen, de
gevulde poulardes en de kreeften
à la thermidor, voorafgegaan door
oesters met champagne en gevolgd door
een keur van desserts. Het nieuwe jaar is
ingezet met meer potten en pannen en
braadspitten en ovens dan ons achteraf lief was: de
feesten zijn voorbij en we bekomen stilaan van onze
overdaad. Hebt u goed gefeest? Nog wat foie gras? Nee?
Echt niet? Al wat met eten te maken heeft, ligt – meer dan we
denken – mede aan de basis van ons samenleven, onze cultuur,
onze verhouding tot andere mensen en tot de goden ... In onze
gedachten (en soms ook in ons taalgebruik) worden Nederlanders
kaaskoppen en associëren we Fransen met kikkerbilen en Italianen
met spaghetti. We vinden het normaal dat we om de hoek naar een
Thais restaurant kunnen en dat we in onze supermarkt het roze zout uit
de Himalaya vinden. Wie zei daar dat dit niet nieuw is? Hij heeft gelijk: de
sinaasappelen die zogenaamd uit China kwamen, de Siciliaanse vijgen en de
suiker van het Amerikaanse continent waren eeuwen geleden al zeer gegeerd

bij rijke kooplui van Antwerpen en
Amsterdam.

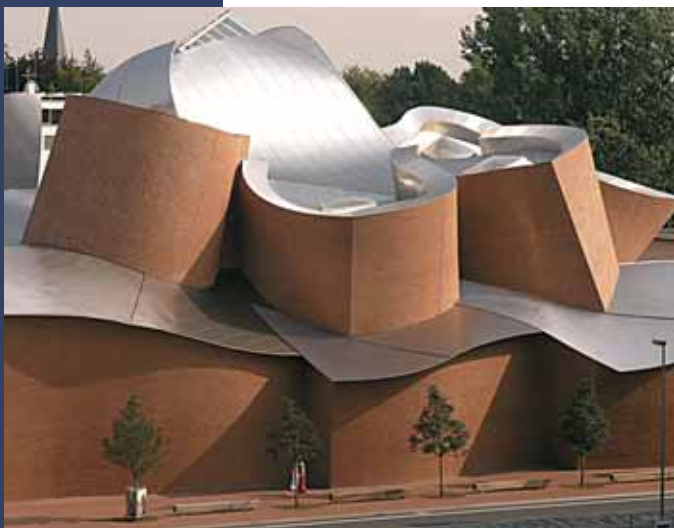
Het hoeft dan ook niet te verwonderen
dat kunstenaars van oudsher etenswaren
gebruiken om iets over onze wereld en
onze samenleving te zeggen. Sinds dertig,
veertig jaar kunnen stillevens weer.
Sommige kunstenaars lieten de ascetische
gestrengheid van de abstractie voor wat ze
was en wierpen zich op dat heel klassieke
genre. Veerle Van Durme, commissaris van
de tentoonstelling De Gustibus, die half
februari in Kortrijk haar deuren opent,
schreef daarover een boeiend artikel, dat

u beslist gretig zult verslinden. De tentoonstelling vertrekt bij de Pop Art en de Eat
Art van de jaren zeventig en brengt u via de onvermijdelijke Marcel Broodthaers
en Joseph Beuys bij de vleeswarencreaties van Wim Delvoye en Cindy Wright.

Dit goed gevulde nummer van The Art'icle moet u meer dan ooit smaak doen
krijgen in wat er aan goeds op de markt is. Wie kan ons daar beter bij helpen
dan Jan Hoet? Op 16 januari was u talrijk aanwezig op een lezing waar dit
boegbeeld van de hedendaagse kunst ons grondig informeerde over de
oprichting, kort voordien, van het MARTA Herford Museum. In de
'Retrospectieve' vindt u een verslag van zijn uiteenzetting. Volgende
gang op het menu: het programma van het voor februari geplande
bezoek aan Luxemburg. The Art Society nodigt u uit om in de
hoofdstad van het groothertogdom, die in 2007 Culturele
Hoofdstad van Europa is, het gloednieuwe MUDAM en andere
tempels van de hedendaagse kunst te ontdekken. Tot slot
vestigt onze partner Sotheby's onze aandacht op het belang
dat de pedigree van een kunstwerk voor een
verzamelaar kan hebben.

U hebt het begrepen: het eerste The Art'icle
van 2007 vergast u op een smulpartij. Tast toe!
Gelukkig Nieuwjaar,

Séverine Delen

Zicht op rechtergevel
van MARTA Herford,
© MARTA Herford

gebouw werden materialen gebruikt zoals baksteen en aluminium. In de straat voor het museum legde de Italiaanse kunstenaar Luciano Fabro tussen de twee rijstroken een gedicht van Rilke in metalen letters.

Jan Hoet heeft zich contractueel verbonden t.o.v. de stad Herford om persoonlijk alle verliezen te dragen die MARTA zou boeken. Dat is een uniek contract in zijn soort. De burgemeester die het initiatief nam en MARTA liet bouwen, werd namelijk weggestemd. De nieuwe burgemeester steunde het project wel, maar noch de bevolking, noch andere politici stonden achter het project. Vandaar dat het budget van de burgemeester werd ingesnoerd. Om te voorkomen dat er nog meer problemen zouden rijzen, heeft Jan Hoet de verantwoordelijkheid op zich genomen op voorwaarde dat alleen hij zeggenschap zou hebben over het artistiek budget. Hij is nu niet enkel artistiek directeur maar ook ondernemer.

Ook bij de oprichting van het S.M.A.K. kende Jan Hoet heel wat tegenkating en hadden de Gentse politici twijfels over de kwaliteit van zijn aankopen voor het museum. Maar het werd een

succesverhaal en juist daarom werd hij gevraagd om de nieuwe kunst- en designcollectie van MARTA samen te stellen. Hij wou in Herford een museum oprichten volgens dezelfde parameters als die van de grote bastions van de hedendaagse kunst zoals het Tate Modern, het Guggenheim of het Centre Pompidou. Volgens hem moet een museum een verzamelplaats zijn van de vele energieën die in de wereld aanwezig zijn, zonder dat er daarbij een onderscheid gemaakt mag worden tussen hoge of lage kunst.

De focus van de collectie van MARTA is gericht op jonge kunstenaars en hun creaties waarbij hun visie op de wereld van objecten, meubels en design centraal staat. De collectie heeft onder meer werken van Art & Language, Sergeï Bratkov, Tobias en Raphael Danke, Hans Op De Beeck, Panamarenko, Thomas Rentmeister, Luc Tuymans en Robert Wilson. Naast die collectie krijgt het museum ook werken in lening op permanente basis van de Bielefeldse verzamelaar Karl Kerber. De Kerbercollectie omvat vooral schilderijen uit de jaren 1970 en 1980, met onder meer werken van Sigmar Polke, Georg Baselitz, en Gerhard Richter.

Panamarenko, *Papaver*, 2002, © Sammlung MARTA Herford

“De musea en het Marta Herford”

Door Jan HOET, Artistiek Directeur

Musea beschikken, naast een aantal romantische eigenschappen en bepaalde connotaties met het gewoon genieten van kunst, ook, en de jongste vijftien jaar vooral, markteconomische mechanismen. Vandaar dat Hans Marcus Enzensberger spreekt van een museum als van een “bewustzijnsindustrie” en soms wel eens “industrie” tout court. In elk geval beschouw ikzelf een museum, ondanks zijn ambivalente functie en de vele controverses daaronder, nog altijd als een verzamelplaats van energieën en potentialen op zoek naar positionering binnen een bepaalde context en als toetssteen voor de volgende generaties, in het besef dat musea in grootsteden en metropolen vanzelfsprekend verschillen van musea in de periferie.

Centrum of periferie, er is vandaag de dag geen plek meer op onze aardbol die onberoerd is voor de moderne beschaving en haar veranderingen. De hele wereld wordt immers gedragen door een mediene werkelijkheid. Desalniettemin spelen lokale factoren een grote rol. Zoals kunst contextgebonden is – Andy Warhol (Tsjechië en USA + Pop Art), Joseph Beuys (Duitsland en zijn geschiedenis + Marcel Duchamp), Marcel Broodthaers (België + Pop Art en nouveau realisme) – zo zijn musea ook lokaalcontextueel gebonden. Het is een instituut binnen een maatschappelijke leefwereld en niet geïsoleerd. Evenmin werkt een museum als een archief zonder dat de cultuur in de praxis van elke dag doordringt.

Het museum MARTA in Herford bevindt zich in een gebied waar de meubel- en bekledingindustrie de economische drijfkracht vormen. Zijn naam is ontleend aan de M van Meubel, de ART van kunst en de A van architectuur. Vandaar dat het synergieën beoogt tussen kunst, design en architectuur, met als uitgangspunt de controversiële architectuur van Frank Gehry.

Design is hier meer dan een louter functionele en commerciële activiteit. Men moet het zien als een veld van een procesmatig en experimenteel scheppend vermogen. Ook de kunst vertoont in vele aspecten referenties naar design door haar commentaar en kritische reflectie met betrekking tot de alledaagsheid in een postmoderne maatschappij waarin vergankelijkheid overheerst.

De Anna Maganias, *Then it will be as if I were already in the air*, 1999-2001, © Sammlung MARTA Herford

Eten: meer dan een primaire behoefte?

Net als slaap en onderdak wordt voedsel beschouwd als een van onze vitale behoeften. We eten meerdere malen per dag en naargelang de omstandigheden kan het zowel gaan om een snelle hap rechtopstaand als om een zomerse picknick of om een feestelijk kerstmaal. Eten is echter vaak meer dan alleen maar voedsel tot zich nemen om te voldoen aan een primaire behoefte. Eten met vrienden doe je om samen te zijn en bij te praten; eten hoort bij het ritueel van het huwelijk of de begrafenis. Het zich onthouden van voedsel wordt vaak als een sociaal of politiek drukkingsmiddel gebruikt. Antropologen beschouwen de eetgewoontes als een bevoorrecht domein bij hun onderzoek naar de identiteit van de meest uiteenlopende culturen.

Eten ontbreekt evenmin in de artistieke wereld. In films als *Babette's Feast*, *La Grande Bouffe* en *Tampopo* draait alles om eten en wordt het zelfs levensbepalend. Ook in de plastische kunsten brengen kunstenaars al eeuwenlang het thema van het eten in beeld. Met zijn ontstaan in het midden van de 16e eeuw en zijn bloei in de 17e eeuw, met figuren als Frans Snijders, Jan Fyt, David Teniers, Willem Claesz Heda en Joachim Beuckelaer, evoceerde het stillevengenre zowel de lokale culinaire gebruiken als hun symbolische geladenheid en hun connotaties met het christelijke geloof en het vanitasidee dat de mens vergankelijk is. In de 20e eeuw werd het historische stilleven nieuw leven ingeblazen en werd eten vanuit andere invalshoeken benaderd.

Die nieuwe benaderingswijzen worden uit de doeken gedaan in de tentoonstelling *De Gustibus - Rond eten in de hedendaagse kunst*, waarbij aan de hand van een 90-tal kunstwerken, de manier wordt onderzocht waarop vandaag zowel Belgische als internationale kunstenaars met voedsel omgaan.

Door Veerle VAN DURME, Curator

Hans Op de Beeck, *All together now...*, 2005, video 6'20", © Hans Op de Beeck, courtesy de kunstenaar en Galerie Xavier Hufkens, Brussel

Vanaf de tweede helft van de 20e eeuw zijn etenswaren een belangrijk consumptiegoed geworden en een gegeerd product voor reclame en marketing. Een kritische noot vanuit de kunstwereld kwam vooral uit de hoek van de Pop Artkunstenaars. Met zijn Coca-Colaflessen, Campbellsoepblikken of zijn cornflakes, beelden die **Andy Warhol** eindeloos recycleert uit de reclamewereld, waarschuwt hij de consument voor de gevaren van de massaconsumptie. Een van de tijdgenoten van Andy Warhol is de Zwitserse kunstenaar **Daniel Spoerri**, die in de jaren '70 aan de basis lag van de zogenaamde "Eat Art" met zowel performances als de uitgave van eetbare multiples. In 1970 opende hij in Düsseldorf zijn *Eat Gallery* en zijn restaurant *Spoerri*. Het was ook de plaats waar hij zijn tableaux piéges realiseerde: fixeringen van restanten van een maaltijd. Door ze verticaal aan de muur op te hangen, onttrekt Spoerri het kunstwerk aan de banaliteit van een alledaagse maaltijd. Op die manier sluit hij aan bij de traditie van het vanitasmotief dat ons herinnert aan onze eigen sterfelijkheid.

Die momentopnames visualiseren tegelijkertijd het sociale aspect van eten: eten als voorwendsel om samen te zijn. In het kader van de relationele esthetiek wordt in de jaren '90 de activiteit van het eten gebruikt om de sociale en communicatieve aspecten van kunst te benaderen. Die gedachtegang ligt ook aan de basis van de *Cuisine transportable* van **Christine Dupuis** en **Thorsten Baensch**. Een houten kubus van drie op drie meter is ingericht als een elementair keukentje, waar de twee kunstenaars eenvoudige gerechten klaarmaken. In ruil voor een kom soep worden de bezoekers uitgenodigd hun favoriete recept op te schrijven. Hun finale artistieke doelstelling bestaat uit het geheel van ontmoetingen en vriendschappen die daaruit voortvloeien.

Samen eten krijgt in vele culturen of religies een ritueel karakter, waarbij het meestal gaat om specifieke handelingen die door de traditie zijn vastgelegd. Het bekendste tafelritueel speelt zich af tijdens de eucharistieviering, waarbij brood en wijn worden omgezet in het lichaam en het bloed van Christus. Talrijke kunstenaars hebben dat christelijke motief gerecupereerd en gepersifleerd. In de performances van het *Orgien Mysterien Theater* van de Weense Aktionist **Hermann Nitsch** wordt voedsel gebruikt als offergave. Het bloed en de ingewanden van geslachte dieren worden uitgestort over de lichamen van naakte figuranten. Die taboedoorbrekende handelingen moeten de mens toelaten zijn eigen lichaam in de poel van bloed en vlees, waarbij alles eetbaar wordt, te reinigen. Ook de feestelijke banketten, georganiseerd door **Antoni Miralda** en **Dorothee Selz** in 1969-70 hebben een ceremoniële, rituele bijklank, vaak ontleend aan uitheemse culturen.

Excessen in ons eetgedrag, zowel in het ene als in het andere uiterste – matigheid tegenover gulzigheid – zijn vaak gebonden aan bepaalde voorschriften, rites en symbolen. Artistieke interpretaties van die invalshoek leiden in dit geval tot o.m. de Bambixdozen van René Heyvaert, de kaviaarschilderijen van Georg Herold, de Gargantuafiguur van Thierry De Cordier of het videowerk van de tweelingzussen Liesbeth en Angelique Raeven waarbij het dilemma tussen verfijnd eten en vasten het leven van een jonge vrouw obsessieel beheerst.

Cindy Wright, *Baconcube*, 2006, huile sur toile, © Cindy Wright, courtesy Mark Moore Gallery, Santa Monica

Dat voedsel aantrekkelijk moet ogen, bewijzen de huzarenstukjes die ons op restaurant worden voorgezet en hun fotografische weergave in luxueuze kookboeken. De gastronomische esthetiek vindt vandaag haar weerga in tal van kunstwerken: van de tactiele schilderijen van uitvergrote vleesblokjes van Cindy Wright, de *marble-floors* van Wim Delvoye tot de portretten in chocolade van Vik Muniz en de stukken taart gemaakt uit kunststof van Vaast Colson. Esthetiek kan soms ook verkeerd uitdraaien, dat toont Peter De Cupere met zijn video *Evolution painting*: een vredig landschapsschilderij gerealiseerd met "natuurlijke verf", gemaakt van verschillende groentepurees, krijgt geleidelijk aan een industrieel uitzicht waarbij de bomen en bloemen plaats ruimen voor fabrieken met rokende schouwen.

Diverse etenswaren gelden als gekend afrodisiacum en dat niet enkel omwille van hun smaak en samenstelling. Ook hun suggestieve vormen kunnen bevorderlijk inspelen op de seksuele appetijt. Ook in de beeldende kunsten wekken afbeeldingen van bepaalde spijzen erotische gedachten op. Denken we maar aan de asperges van Edouard Manet, de mosselen van Marcel Broodthaers of de oesters en de slakken van Hannah Collins. De creatieve geest van Fabrice Hybert en Jef Geys hebben hen ertoe aangezet etenswaren te laten uitgroeien tot erotisch getinte tekeningen. Door de puurheid en de tastbaarheid van zijn foto's van tomaten, aubergines of peren, slaagt Jean-Luc Moulène erin om ze eenzelfde erotische geladenheid te geven als zijn portretten van naakte vrouwen.

Eten is ten slotte ook een economisch goed. Joseph Beuys illustreert dit perfect in zijn installatie *Wirtschaftswerte* (economische waarden). Kruidenierswaren uit het voormalige Oostblok, uitgesteld op metalen rekken, dialogeren met 19e-eeuwse schilderijen aan de wand van de tentoonstellingsruimte. Beuys bekritiseert op die manier zowel het verschil tussen etenswaren uit Oost en West (een identieke inhoud maar door de verpakking een groot contrast) als de relatie tussen een economische en een artistieke productie, tussen effectief en geestelijk voedsel.

Het resultaat van de tentoonstelling *De Gustibus* is een boeiende confrontatie geworden tussen de diverse benaderingswijzen van eten in de kunst van vandaag. Een confrontatie tussen enerzijds de illusie dat eten ons vrijwaart voor de vergankelijkheid van het leven en anderzijds het geloof in de eeuwigheidswaarde van kunst (of is dat ook een illusie?).

Praktisch:

De Gustibus – Rond eten in de hedendaagse kunst, van 14 februari tot 29 april 2007.

Curatoren: Lieven Van Den Abeele, Veerle Van Durme en Anne Petre.

Twee locaties op wandelafstand van elkaar gelegen in de Kortrijkse binnenstad:

Broelmuseum:

Broelkaai 6, 8500 Kortrijk, 056 277 780: van dinsdag tot vrijdag van 10 tot 12 uur en van 14 tot 17 uur, op zaterdag en zondag van 11 tot 17 uur, gesloten op maandag.

ING:

Grote Markt 50, 8500 Kortrijk, 056 232 351 van maandag tot vrijdag van 9 tot 12.30 uur en van 13.45 tot 16.30 uur, op zaterdag van 9.30 tot 12 uur, gesloten op zon- en feestdagen en bankholidays, uitzonderlijk open op zondagen 18 februari, 25 maart en 22 april 2007, van 14 tot 17 uur.

Vaast Colson, *You used to be part of something*, 2005, © Vaast Colson, courtesy Maes & Matthys Gallery, Antwerpen

Deelnemende kunstenaars:

Francis Alÿs	Hannah Collins	Jan Fabre	Frans Labath	Jean-Luc Poivret
Olivier Babin	Vaast Colson	General Idea	Wolfgang Laib	LA Raeven
John Baldessari	Leo Copers	Jef Geys	Caroline McCarthy	Thomas Schütte
Lothar Baumgarten	Thierry De Cordier	Robert Gober	Scott Miles	Dorothee Selz
Vanessa Beecroft	Peter De Cupere	Joseph Grigely	Jean-Luc Moulène	David Shrigley
Joseph Beuys	Wim Delvoye	Lotta Hannerz	Vik Muniz	Daniel Spoerri
Michel Blazy	Tatiana Doll	Mona Hatoum	Bruce Nauman	Patrick Van Caekenbergh
Marcel Broodthaers	Thorsten Baensch &	Georg Herold	Hermann Nitsch	Andy Warhol
César	Christine Dupuis	René Heyvaert	Claes Oldenburg	Cindy Wright
	Jimmy Durham	Fabrice Hybert	Hans Op de Beeck	Sislej Xhafa

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Daguitstap in Luxemburg

Op vrijdag 9 februari 2007 zullen we de dag doorbrengen in Luxemburg voor een heel gevarieerd programma. Luxemburg en de Grande Région zijn immers Culturele Hoofdstad van Europa in 2007. Met de Grande Région is het de eerste maal dat een hele regio in de kijker staat als culturele trekpleister. De Grande Région omvat Wallonië, Frans Lotharingen, Rheinland-Pfalz en Saarland. Het Europese culturele jaar ging al van start op 9 december 2006 en eindigt in december 2007.

Casino Luxembourg – Forum d'art contemporain

Eerst en vooral zullen we een bezoek brengen aan de tentoonstelling *ON/OFF*, georganiseerd door het Casino Luxembourg – Forum d'art contemporain (Luxemburg), samen met het Fonds régional d'art contemporain de Lorraine (Metz) en het Saarlandmuseum (Sarrebuck) in het kader van Luxemburg – Grande Région 2007, Culturele Hoofdstad van Europa. We zullen er verwelkomd worden door Jo Kox, administratief directeur van het Casino Luxembourg.

De tentoonstelling *ON/OFF* heeft als thema de optische, ruimtelijke en sensoriele werking van het elektrische licht in de hedendaagse kunst. De artiesten exploreren het thema via het gebruik van installaties, projecties en elektrische lampen. Daarbij worden verschillende universums gecreëerd gaande van feeëriek tot dreigende evocaties, van de vervorming van de fysieke eigenschappen van de elektromagnetische golven in magische visioenen tot het eenvoudig omleiden van het licht. De expositie *ON/OFF* omvat drie parallelle doch aparte luiken, waarbij elk instituut op zijn manier het onderwerp benadert en de deelnemende artiesten uitkiest.

Het Casino Luxembourg zal zich toespitsen op lichtprojecten in beweging. Vijftien kunstenaars (John Armleder, Lilian Bourgeat, Hsia-Fei Chang, Jacques Charlier, Christian Cordes, Simone Decker, Jean-jacques Dumont, Carsten Höller, Jenny Holzer, Ann Veronica Janssens, Peter Kogler, Mischa Kuball, Ruth Schnell, Marie Sester, Michel Verjux) stellen hun creatie tentoon, waarvan een aantal kunstwerken speciaal voor deze expositie werden gecreëerd. Het Casino Luxembourg zal baden in licht, een stralingsveld dat tegelijkertijd artistiek intens en verwarrend is. Daarenboven werd aan drie artiesten (Mischa Kuball, Michel Verjux en Simone Decker) gevraagd om elk een project uit te werken op de drie grote bruggen die het centrum van de stad Luxemburg omarmen. Het Frac Lorraine accentueert de off-kant, de donkere kant van het licht, namelijk de afwezigheid van licht, de schaduw en zijn vervreemdende effect. Het Saarlandmuseum daarentegen spitst zich toe op de interactie tussen licht en ruimte en inviteerde daartoe vijf artiesten die ter plaatse werken.

Kirchbergplateau

Het Kirchbergplateau beslaat een oppervlakte van 360 hectaren. Oorspronkelijk zouden er enkel Europese instellingen worden gevestigd volgens een strikt patroon. Dankzij multifunctioneel urbanisme evolueerde dit nieuwe deel van de stad sinds de jaren 1990 tot een geheel waar verschillende sociale relaties met elkaar interageren. Die geurbaniseerde cultuur bestaat uit bureaus, scholen, culturele en sportinstellingen die vaak een aparte en interessante architectuur hebben. Er zijn ook drie parken die zorgvuldig uitgewerkt zijn volgens een plan waarin zowel planten, bomen en fontein en als hedendaagse kunstwerken werden geïntegreerd.

Het Fonds voor de Urbanisatie en de Ruimtelijke Ordening van het Kirchbergplateau heeft in de jaren 1990 het initiatief genomen om, in samenwerking met de instellingen die er gesitueerd zijn kunstwerken te presenteren op het plateau, dat vroeger vaak als koud en onpersoonlijk werd ervaren. Op het plateau bevinden zich momenteel een twintigtal monumentale kunstwerken die dialogeren met de omliggende gebouwen. De architecturale ontwikkeling en de monumentale beelden die op de site werden ingeplant, hebben ervoor gezorgd dat de Kirchberg een moderne en hedendaagse trekpleister is geworden, een tegengewicht tot het verleden van de oude stad en het fort. Wij zullen er de Philharmonie Luxembourg, het Mudam en de European Investment Bank bezoeken. Vooral de twee hedendaagse meesterrealisaties van de Philharmonie Luxembourg en het Mudam spreken tot de verbeelding.

Philharmonie Luxembourg

De Philharmonie Luxembourg is een creatie van de Franse architect Christian de Portzamparc. Hij is de enige Fransman ooit die de prestigieuze Pritzker Prize (1994) heeft ontvangen. De bouw van dit architecturale meesterwerk begon in 2002 en eindigde in de zomer van 2005. Vanuit de lucht gezien is dit opvallende bouwwerk oogvormig. De Philharmonie is omgeven door een galerij met niet minder dan 823 stalen zuilen. Samen met de gigantische glaspertijen versterken ze de transparantie van het gebouw. De pilaren symboliseren bovendien de bomen die functioneren als natuurlijke filters tussen de wereld van de muziek en de buitenwereld. Met een grote concertzaal met een capaciteit van 1.500 toeschouwers is de Philharmonie een heel complex gebouw, waarin geen twee ruimtes dezelfde vorm hebben.

1 Michel Majerus, *Untitled*, 1991, acrylverf op doek*

2 Magdalena Jetelova, *Chair*, 1999, hout, © EIB, foto Fränk Weber

3 Peter Kogler, *Ohne Titel*, 2006, fosforescerende kleur, 2 projectoren, courtesy Peter Kogler

4 Michel Majerus, *Untitled [maybe you should annihilate]*, 1993, acrylverf op doek*

5 Philharmonie Luxembourg, *zicht van het Foyer*, foto Wade Zimmerman

6 Michel Majerus, *Overdose*, 1997, acrylverf op doek*

7 Michel Majerus, *MoM Block (skull)*, 2000, acrylverf op doek*

8 Michel Majerus, *MoM Block*, 2000, acrylverf op doek*

9 John Armleder, *Zonder Titel*, 2006, 24 bollen met facetten, 48 richtbare spots, courtesy John Armleder, foto Rémi Villagi

*fotos Michel Majerus: © Estate Michel Majerus, courtesy neugerriemschneider, Berlin

Michel Majerus, *If we are dead, so it is*
 (tentoonstellingszicht), 2000, hout,
 digitale print, acrylverf, lak, multiplex
 © Estate Michel Majerus, courtesy
 neugerriemschneider, Berlin

Philharmonie Luxembourg,
 Zicht van het gebouw,
 foto Wade Zimmerman

Hsia-Fei Chang, *Urmqi*, 2006,
 uithangborden, neon- en
 kleurlampen, metaal,
 courtesy Hsia-Fei Chang,
 foto Rémi Villagi

Ann Veronica Janssens, *Bluette*,
 2006, PAR en blauwe Optiled-
 projectoren, artificiële mist,
 courtesy Air de Paris,
 foto Bruno Serralongue

Mudam

Vervolgens bezoeken we de **overzichtstentoonstelling van het oeuvre van Michel Majerus** in het Musée d'Art Moderne Grand-Duc Jean (Mudam). Michel Majerus is geboren in Esch, Luxemburg in 1967 en in 2002 tragisch jong overleden in een vliegtuigongeluk op de leeftijd van 35 jaar. Hij was een sleutelfiguur van een nieuwe generatie kunstschilders. Hij brak internationaal door in de late jaren 1990.

Voor de eerste maal wordt een solotentoonstelling gewijd aan de schilderijen en installaties van Michael Majerus in het kader van Luxemburg en de Grande Région, culturele hoofdstad van Europa 2007. Dat grensoverschrijdende project zal de nadruk leggen op het thema van de migratie, dat in het bijzonder van toepassing is op het leven en het werk van Majerus (geboren in Luxemburg en werkzaam in Berlin en Los Angeles). Zijn oeuvre is eigenlijk een stedelijke mix, een verwerking van tekens van de visuele wereld waarin en waarmee wij dagelijks leven. "Het feit dat zijn werk sommige visuele elementen transponeert en andere uitvindt, reflecteert de spontaniteit, de veelkleurigheid en de kracht van de culturen en subculturen die voortdurend het hedendaagse proces van hybridisatie, geproduceerd door migratie, genereren."¹

Gedurende zijn korte carrière heeft hij een origineel oeuvre tot stand gebracht dat het midden houdt tussen schilderijen en installaties. Zijn favoriete medium was schilderen, maar dat neemt niet weg dat zijn creatieve oeuvre zich uitstreckte tot vele aspecten van de populaire cultuur gaande van computerspelletjes, film, televisie, digitale beelden en popmuziek tot merken en bedrijfslogo's. In zijn werk vinden we ook talrijke verwijzingen terug naar de kunstgeschiedenis van de twintigste eeuw, o.m. naar het werk van kunstenaars zoals Willem de Kooning, Cy Twombly, Frank Stella, Gerhard Richter en James Rosenquist, alsook naar de grootmeester van de Pop Art, Andy Warhol.

Majerus presenteerde vaak zijn schilderijen in indrukwekkende installaties die de fysieke en mentale perceptie van een galerijzaal drastisch veranderen. In zijn installaties exploreert hij tot het uiterste de hedendaagse media van de picturale kunst. Nieuwe tekens en picturale ruimtes werden door hem op doek ontworpen en dan getransfereerd naar ruimtelijke ontwerpen. Technieken zoals computersimulaties, alsook de dialoog tussen de architecturale ruimtes en structuren die Majerus aanbracht aan zijn werken, brengen veranderingen teweeg die op hun beurt een invloed hebben op het schilderij. Dat parallelle gebruik van verschillende media is karakteristiek voor het oeuvre van Michael Majerus.

European Investment Bank

We sluiten onze daguitstap af met een bezoek aan de **kunstcollectie van de European Investment Bank (EIB)**. We zullen er ontvangen worden door Torsten Gersfelt, vicevoorzitter van de EIB en voorzitter van het Kunstcomité. Ook Enzo Unfer, lid van het Kunstcomité, en de externe experts van het Kunstcomité, Lucien Kayser en Marie-France Dublé, zullen aanwezig zijn.

In 1994 heeft de EIB een kunstcomité opgericht dat als doel heeft een permanente collectie opbouwen van belangrijke kunstwerken die de tendensen belichamen binnen de hedendaagse kunst binnen de Europese Unie. Het kunstcomité wordt daarin bijgestaan door het advies en de expertise van gerenommeerde experts uit de kunstwereld. Vandaag omvat de collectie schilderijen, tekeningen en foto's alsook beelden die haar tuin sieren. Twee criteria worden in acht genomen bij het verwerven van een kunstwerk. Enerzijds moeten de werken dateren van na het Verdrag van Rome van 1958 en anderzijds moeten zij de creatie zijn van hedendaagse artiesten afkomstig uit de EU. De EIB functioneert immers ook met multicultureel personeel dat afkomstig is uit alle landen die deel uitmaken van de EU. De kunstcollectie omvat onder meer werk van de kunstenaars Armando, Simon Callery, Tony Cragg, Olivier Debré, Jan Fabre, Günther Forg, Gotthard Graubner, Joan Hernández Pijuan, Magdalena Jetelova, Clay Ketter, Jannis Kounellis, Jaume Plensa, Sean Scully, Tamas Trombitás, Lucien Wercollier.

¹ Marie-Claude Beaud, Robert Fleck, Veit Görner, Peter Pakesch, Gijs van Tuyl, *Foreword, Michel Majerus, Installations 92-02*, Verslag der Buchhandlung Walter König, 2005

Zeg mij waar je vandaan komt en ik zal je zeggen wat je waard bent ...

*Hoe men op de markt van de hedendaagse kunst tegen een kunstenaar aankijkt en wat zijn werken waard zijn, evolueert de laatste jaren zo snel, dat het meer dan ooit nodig is voldoende aandacht te besteden aan de pedigree van een kunstwerk. Een **pedigree** is een omstandig dossier over de herkomst van het werk en de tentoonstellingen waarop het te zien was, en bevat verder alle gegevens die de authenticiteit van het werk kunnen staven. Die gegevens vormen samen de identiteitskaart van het werk, maken het traceerbaar en laten de historiek ervan zien. Een pedigree is meer dan een authenticiteitswaarborg. Hij verhoogt vooral de potentiële waarde van een werk.*

Door Aude de VAUCRESSON, Deputy Director Contemporary Art Sotheby's Belgium
en Florence Le COCQ, Contemporary Art Sotheby's Belgium

Wat evident lijkt, is het daarom nog niet. De ervaring leert ons dat kopers dikwijls onvoldoende beseffen hoe belangrijk een pedigree is en welke impact hij kan hebben op de waarde van een werk. Welke verzamelaar is het nog nooit overkomen dat een expert een werk voor echt weigerde te verklaren omdat er geen factuur kon worden voorgelegd van de aankoop van het werk jaren voordien?

Een goede pedigree samenstellen vraagt tijd en moeite. Verzamelaars zien er soms tegenop. Toch staat en valt de commerciële waarde van een werk met zijn pedigree. Bij het samenstellen ervan moet u op verschillende elementen letten.

Echtverklaring

Op welke documenten baseert een expert zich om een werk voor echt te verklaren? Uiteraard op het **door de kunstenaar afgeleverde certificaat**. Het kan overbodig lijken om bij een jonge, nog vrij onbekende kunstenaar aan te dringen op zo'n certificaat, maar dat kan veel latere moeilijkheden voorkomen. Tweede belangrijk element: de **aankoopfactuur**, als het werk tenminste in een galerie gekocht wordt. Gaat het om een onderhandse verkoop tussen particulieren, dan moet u aan de verkoper zijn aankoopfactuur vragen én alle documenten in verband met de **herkomst** van het werk die hij in zijn bezit heeft.

Tentoonstellingen

Tentoonstellingen maken een kunstenaar **zichtbaar**, wekken belangstelling voor zijn werk en brengen het voor het voetlicht van de actualiteit. Dat doet de waarde en de **bekendheid** ervan toenemen. De weerslag van de expositie op het werk is meestal recht evenredig met het prestige van de tentoonstellingsruimte. De gespecialiseerde

pers zal erover schrijven en hun artikelen zullen een uitstekende graadmeter zijn van de tendensen op de kunstmarkt.

Over het algemeen wordt een bruikleen-aanvraag rechtstreeks ingediend door het museum of de instelling waar de tentoonstelling plaatsvindt, maar verkooptalen kunnen eventueel als bemiddelaar optreden. In het laatste geval is de verzamelaar zeker dat hij volledig anoniem blijft. Op de tentoonstelling beperkt de verwijzing naar de eigenaar zich dan meestal tot de vermelding *Private collector*. Wij vestigen hier graag de aandacht op de voordelen van een dynamisch beheer van uw verzameling. U doet er goed aan te laten weten dat u bereid bent een of meer werken tentoon te stellen.

Het tentoonstellen van een werk doet de waarde ervan stijgen, maar kost de bruikleengever meestal niets: alle kosten (transport, verzekering ...) zijn ten laste van het museum of de organiserende instelling. Eén belangrijke opmerking: veel kunstwerken of installaties bestaan tegenwoordig uit meerdere stukken; bij bruikleen is het meer dan aangeraden hun aantal precies te bepalen, zodat bij een eventueel verlies geen betwisting mogelijk is.

Tentoonstellingscatalogi

Catalogi zijn referentiewerken. Ieder die het wil kan daar nalezen dat een bepaald kunstwerk effectief op de betrokken tentoonstelling te zien was. Het werk staat erin afgebeeld en die reproductie is meestal vergezeld van een verklarend bijschrift door de commissaris. Het is belangrijk dat u waakt over de kwaliteit van de reproductie en nagaat of het bijschrift juist is (datum, afmetingen ...).

Vakliteratuur

Artikelen, monografieën, kunstboeken ... Hoe meer over een kunstenaar of een werk geschreven wordt, hoe belangrijker ze zijn. Dat is een commerciële factor waar galeriehouders erg gevoelig voor zijn. Koopt u een werk in een galerie, aarzel dan niet om de referenties te vragen van de publicaties waarin het werk dat u koopt, vermeld of gereproduceerd wordt of de kunstenaar besproken wordt. Als de catalogue raisonné van een kunstenaar wordt opgesteld, doet u er goed aan de verantwoordelijken van de publicatie te contacteren en hen te vragen het werk dat u in uw bezit hebt erin op te nemen.

Tot besluit

Bij het vergaren van informatie over een werk of een kunstenaar mag u als verzamelaar ook niet vergeten na te gaan bij wie de **morele rechten** van de kunstenaar berusten. Als de kunstenaar overleden is, is die persoon immers vaak de enige die zijn werken voor echt kan verklaren. Het is ook belangrijk dat u de naam kent van de internationaal erkende expert die zich gespecialiseerd heeft in de betrokken kunstenaar of in de stroming waarvan hij deel uitmaakt. Het is aan de eigenaar van een werk om ervoor te zorgen dat de experts dat werk kennen en ernaar verwijzen.

U hebt het begrepen: een pedigree opstellen en up-to-date houden vraagt tijd en moeite en gaat soms gepaard met heel wat administratieve besommeringen, maar het is absoluut noodzakelijk. Het werk wint erdoor aan waarde en u voorkomt dat de echtverklaring later voor problemen zorgt.

WANG DU

Luxe populaire (Le Monde)

Kranten, polyesterhars en acrylverf

135 x 240 x 185 cm

2001

ART MODERNE & CONTEMPORAIN

Sotheby's Paris, 24 mei 2007

Schatting: € 40.000 – 60.000

Herkomst:

Galerie Baronian-Francey

Acquired from the above by the present owner

Tentoonstellingen:

Wang Du Parade #1, La Criée, centre d'art contemporain de Rennes (16/01-28/02/2004)

Wang Du Parade #2, Le Rectangle, centre d'art de la ville de Lyon (25/03 – 9/05/2004)

Wang Du Parade #3, Les Abattoirs, Toulouse (25/06 – 5/09/2004)

Wang Du Parade #4, Palais de Tokyo, site de création contemporaine, Paris (17/09/2004 – 2/01/2005)

Luxe populaire, Le Rectangle, Lyon, 2001

Literatuur:

Pascale Beausse, *Wang Du Luxe populaire*, Flash Art, nr. 220, oktober 2001

Wang Du Magazine, zomer 2001, Editions Design Mental, uitgave in samenwerking met Le Rectangle (centre d'Art de la ville de Lyon), reproductie p. 64

Wang Du, Editions Cercle d'Art_Les abattoirs_La Criée_Le lieu unique_Palais de Tokyo, site de création contemporaine_Le Rectangle_Vancouver Art Gallery, 2004, reproductie pp. 94-95-105

De agenda van The Art Society

Het programma van The Art Society legt steeds meer de nadruk op exclusieve bezoeken aan prachtige collecties die moeilijk of niet toegankelijk zijn voor het grote publiek. Hieronder zetten we de exacte data voor u op een rijtje ...

Vrijdag 9 februari 2007. Dag in Luxemburg waar we een bezoek brengen aan het project *ON/OFF* in het **Casino Luxembourg**, een groepstentoonstelling met diverse internationale kunstenaars. Daarna lunchen we in de **Philharmonie Luxembourg**, gevolgd door een bezoek aan dit gebouw. Vervolgens bezoeken we de overzichtstentoonstelling van **Michel Majerus** in het Musée d'Art Moderne Grand-Duc Jean (**Mudam**). Uiteindelijk sluiten we onze daguitstap af met een bezoek aan de kunstcollectie van de **European Investment Bank (EIB)**.

Vrijdag 16 maart 2007. Dag in Parijs waar we een bezoek zullen brengen aan de tentoonstelling **David Lynch, The Air is on Fire** georganiseerd door de **Fondation Cartier pour l'art contemporain**. Dit project geeft ons de mogelijkheid om de vele facetten van deze welbekende regisseur te ontdekken in het domein van de schilderkunst, de fotografie, de film, de beeldhouwkunst en het geluid. We zullen ook de expositie **Société anonyme** bezichtigen op de site van **Le Plateau**. Hier wordt de focus gezet op een periode van activiteit die zelden te zien is in het kader van een traditionele tentoonstelling, met name die van het voorontwerp, van de onderzoeken, de eerste ontwikkelingen en discussies rond een artistiek project dat nog niet gerealiseerd werd. Wij hopen ook een bezoek aan een **privécollectie** te kunnen regelen.

Donderdag 19 april 2007. Hedendaagse kunstbeurs **artbrussels** en **randanimatie**. Net als vorig jaar nemen we die gelegenheid te baat om u uit te nodigen voor een **collectors' panel** waarvoor we twee of drie grote verzamelaars zullen uitnodigen. Vervolgens bezoeken we vanzelfsprekend de beurs in **preview**.

Woensdag 9 mei 2007. Bezichtiging van de **Lhoist Collection in Limelette**. De Groep Lhoist, een van oorsprong Belgische groep en wereldleider op het vlak van kalk en dolomiet, begon in 1990 met het aanleggen van een collectie hedendaagse kunst die voornamelijk uit foto's van internationale kunstenaars bestaat.

Donderdag 31 mei 2007. Bezoeken aan **privécollecties in België**. Twee gepassioneerde kunstverzamelaars hebben al aanvaard om de deuren van hun privéwoning voor ons te openen. Wij zullen er twee verschillende prachtige verzamelingen ontdekken.

Het hele seizoen biedt The Art Society exclusieve en originele ontmoetingen aan. Hoewel ze meestal zijn voorbehouden voor leden, is een beperkt aantal activiteiten ook toegankelijk voor een groter publiek.

Enkele biënnales:

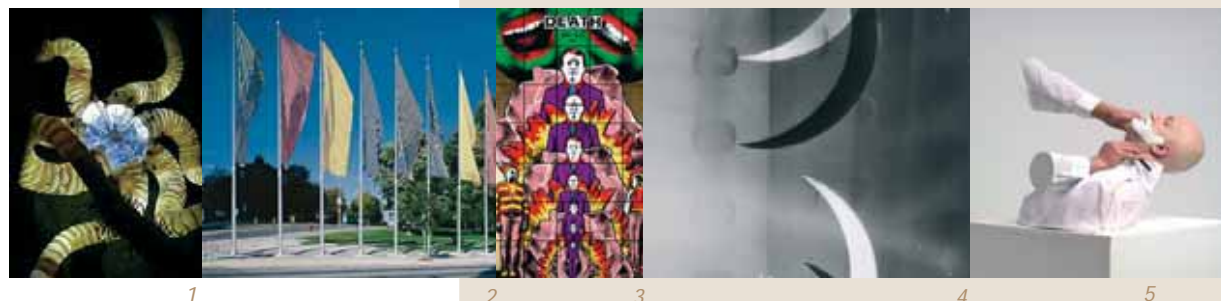
3e triënnale van Auckland
www.aucklandartgallery.govt.nz

8e biënnale van Sharjah
www.sharjahbiennial.org

5e biënnale van Montréal
www.ciac.ca

En tot slot enkele belangrijke kunstbeurzen:

Art Rotterdam, 08/02 – 12/02/07,
Art Innsbruck, 15/02 – 18/02/07,
Arco Madrid, 15/02 – 19/02/07,
Scope New York, 23/02 – 25/02/07,
The Armory Show, New York, 23/02 – 26/02/07,
Artexpo New York, 01/03 – 05/03/07,
Tefaf Maastricht, 09/03 – 18/03/07,
Art Paris, 29/03 – 02/04/07,
MiArt, Milan, 30/03 – 02/04/07,
Art Brussels, 20/04 – 23/04/07,
Art Metz, 20/04 – 23/04/07,
Vienna Fair, 26/04 – 29/04/07,
Art Amsterdam, 09/05 – 13/05/07,
Art Moscow, 16/05 – 20/05/07,
Art Basel, 13/06 – 17/06/07,

- 1 Bill Smith, *System*, 2006, foto Bill Smith
- 2 Daniel Buren, *Neuf couleurs au vent*, 1984-1996, foto Guy L'Heureux
- 3 Gilbert & George, *Death*, 1984, uit *Death Hope Life Fear*, © Gilbert & George
- 4 Mika Taanila, *The Zone of Total Eclipse*, 2006, foto Mika Taanila
- 5 Keith Tyson, *Shaven Head*, uit *Large Field Array*, 2006
- 6 Keith Tyson, *Skateboarder*, uit *Large Field Array*, 2006
- 7 Albert Watson, *David Bowie*, New York City, 1996

Binnenkort ... in België en omstreken

(09/03 – 03/06/07),
Thema: *Turbulence*, de globale emigratie van zovele mensen en de daarmee gepaarde emoties.
Commissaris: Victoria Lynn

(04/04 – 04/06/07),
Thema: *Still Life/Art, Ecology and the Politics of Change*, de invloed van o.m. de urbanisatie, de vervuiling en de politiek op het milieu.
Commissaris: Jack Persekian

(10/05 – 08/07/07),
Thema: de ontwikkelingen in de hedendaagse kunst in Canada.
Commissaris: Wayne Baerwaldt

- www.artrotterdam.nl
- www.art-innsbruck.at
- www.ifema.es
- www.scope-art.com
- www.thearmoryshow.com
- www.artexpos.com
- www.tefaf.com
- www.artparis.fr
- www.miart.it
- www.artbrussels.be
- www.artmetz.com
- www.viennafair.at
- www.kunstrai.nl
- www.expopark.ru
- www.artbasel.com

In **Brussel** organiseert het **Paleis voor Schone Kunsten** (www.bozar.be) de tentoonstelling *Het Verboden Rijk* (15/02 – 06/05/07) dat de confrontatie aangaat tussen de Vlaamse en de Chinese kunst. Hoe bekijken zij de wereld, hoe creëren zij een beeld, hoe geven zij schaal, diepte en beweging weer? Werken van de Vlaamse grootmeesters door de eeuwen heen, hangen tussen rolschilderingen van de Ming- en de Qingdynastie. Luc Tuymans, curator van het project, slaat de brug naar de hedendaagse kunst.

In **Antwerpen** heeft in het **Fotomuseum** (www.fotomuseum.be) de expositie *Albert Watson – Frozen* (26/01 – 13/05/07) plaats. Het kunstenaar is dankzij zijn eigenzinnige stijl een van de meest succesvolle mode- en commerciële fotografen van de laatste 35 jaar. Hij ligt aan de basis van tal van visuele trends in de jaren '70, '80 en '90. Zijn werk werd gepubliceerd in toonaangevende bladen zoals Vogue, Rolling Stone, Time en Vibe en hij maakte onder meer de campagnebeelden voor Chanel, Gap en Levi's. Hij besteedt ook veel aandacht aan zijn eigen creaties, waaronder zijn vele prachtige foto's van zijn wereldwijde reizen.

In **Gent** organiseert het **S.M.A.K.** (www.smak.be), naar aanleiding van het Finse voorzitterschap van de Europese Gemeenschap, de tentoonstelling *Lost & Found* (01/12/06 – 18/03/07) met werk van drie Finse kunstenaars: **Tellervo Kalleinen, Oliver-Kochta Kalleinen** en **Mika Taanila**. Van eind januari tot april 2007 zijn er ook drie solotentoonstellingen gewijd aan de kunstenaars **Anton Henning, Agnès Thurnauer** en **Marine Hugonnier**.

In **Parijs** heeft in het **Centre Pompidou** (www.centrepompidou.fr), de expositie *Les Peintres de la vie moderne* (tot en met 12 maart 2007) plaats. Het betreft de gift die de Caisse des Dépôts heeft gedaan aan het Centre Pompidou. De tentoonstelling is samengesteld uit de foto's van Franse en buitenlandse artiesten van de jaren 1980 tot heden, en laat een centrale plaats aan de jonge creaties. **La Maison Rouge, Fondation Antoine de Galbert** (www.lamaisonrouge.org) presenteert twee exposities van 18 februari tot en met 13 mei 2007. Enerzijds *Tetsumi Kudo, La montagne que nous cherchons est dans la serre* en anderzijds *Extraits de la collection d' Antoine de Galbert*.

In **Tilburg** wijdt het **Museum De Pont** (www.depont.nl) (10/02 – 17/06/07) een tentoonstelling aan de installatie *Large Field Array* (2006) van **Keith Tyson**. Dit werk verwijst naar de *Very Large Field Array Telescope*, een groep radiotelescopen gesitueerd in New Mexico, USA. In deze monumentale installatie verzamelt de artiest een 300-tal sculpturen die als een soort lens functioneren waarmee we de realiteit uitvergroten kunnen waarnemen.

In **Den Haag** organiseert het **GEM** (www.gem-online.nl) de solotentoonstelling *Gavin Turk, The Negotiation of Purpose* (03/02 – 20/05/2007) die een ruime selectie van Turks oeuvre samenbrengt. Zijn kunstwerken behandelen thema's zoals auteurschap, originaliteit en authenticiteit. In het **Gemeentemuseum** (www.gemeentemuseum.nl) geeft de tentoonstelling *Sixties!* (20/01 – 29/04/07) een uniek tijdsbeeld van de jaren 1960 aan de hand van de beeldende kunst, mode, design, muziek, film en fotografie. We vinden er zowel de werken terug van de boegbeelden van de popart, Andy Warhol, Richard Hamilton en Roy Lichtenstein, alsook van andere kunstenaars zoals Joseph Beuys, Gilbert & George of Dan Flavin.

In **Keulen** wijdt het **Ludwig Museum** (www.museenkoeln.de) met *Kein Tag ohne Linie. Paul Klee* een tentoonstelling aan het latere werk van deze artiest (09/12/06 – 04/03/07). De expositie verzamelt een 200-tal werken op papier afkomstig van het Klee Zentrum in Bern.

In **Londen** heeft in het **Tate Modern** (www.tate.org.uk) een solotentoonstelling plaats over het oeuvre van **Gilbert & George** (15/02 – 07/05/07). Dit duo maakt reeds sinds 1967 samen kunst en had meteen een impact op de internationale kunstwereld met hun "levende standbeelden" die hun eigen leven weergeven. In hun werk stellen zij uitdagende vragen over seksualiteit, identiteit, godsdienst en vergankelijkheid. De **Barbican Art Gallery** (www.barbican.org.uk) organiseert de expositie *Alvar Aalto, Through the Eyes of Shigeru Ban* (22/02 – 13/05/07). In deze retrospectieve wordt het werk van de vooraanstaande modernistische architect Alvar Aalto bekeken door de ogen van de curator Shigeru Ban, die zelf een van de origineelste Japanse architecten is van zijn generatie.

6 7

10 11 12

- 8 Albert Watson, *Dogs in Car*, Las Vegas, 2000
- 9 Albert Watson, *Heel*, uit *Budget Suites*, Las Vegas, 2000
- 10 Albert Watson, *Kate Moss*, Marrakech, 1993
- 11 Albert Watson, *Lost Diary*, 1997
- 12 Albert Watson, *15th Century Aztec Fan*, New York City, 1990

Redactiecomité:

Séverine Delen
Véronique Van Steenberge

Hebben meegewerkt

aan dit nummer:

Jan Hoet
Veerle Van Durme
Aude de Vaucresson
Florence Le Cocq

Vertalingen:

Hans Devisscher
Françoise Orban

Design en lay-out:

Irena Degryse
Linda Trograncic

Productie:

ING Marketing Communication

Beeldmateriaal:

Beeldmateriaal bestemd voor promotioneel gebruik door de pers. The Art Society heeft geprobeerd haar verplichtingen t.o.v. alle rechthebbenden te vervullen. De rechthebbenden die menen dat hun rechten desalniettemin onvoldoende zijn verdedigd, worden verzocht contact op te nemen met The Art Society.

Verantwoordelijk uitgever:

Guy de Marnix
Marnixlaan 24
1000 Brussel

Directrice:

Séverine Delen
02 547 3390

Artistiek medewerkster:

Véronique Van Steenberge
02 547 8759

Beheerraad:

Guy de Marnix
Noël Dor

Erecomité:

Geert Behaegel
Lieven Declerck
Michel Delfosse
Mimi Dusselier
Sophie Lammerant-Velge
Hélène Mairlot
Chantal Pirlot
Emmy Tob

Contactadres:

The Art Society
Marnixlaan 24
1000 Brussel
FAX 02 547 3260
www.theartsociety.be
info@theartsociety.be

THE ART SOCIETY

ART 'SOCIETY

The Art Society is een vereniging van kunstkenneren en -verzamelaars, een uitwisselingsplatform voor ontmoetingen en discussies. Ze organiseert bezoeken aan tentoonstellingen van moderne en hedendaagse kunst, in België en buitenland. Ze houdt ook geregeld conferenties en biedt haar leden een breed gamma van diensten: fiscaal, juridisch en verzekeringsadvies, vermogens- en erfplanning, waardebeoordeling en expertise van kunstwerken. The Art Society is een partnership van ING Private Banking, Hiscox en Sotheby's